

УДК: 159.955:004.738.5(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3\(45\)-602-612](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45)-602-612)

Гулівата Інна Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0003-4752-535X>.

Войтко Марія Алімівна здобувач освітнього ступеня бакалавра, Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, м. Вінниця

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ В ЕПОХУ КЛІПОВОГО СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ

Анотація. У статті розглянуто трансформацію логічного мислення в умовах поширення кліпового сприйняття інформації, яке формується під впливом цифрових технологій, соціальних мереж та стрімкого оновлення інформаційних потоків. Проаналізовано сутність кліпового мислення як специфічного способу обробки даних, що характеризується фрагментарністю, поверховістю, швидким переключенням уваги та зниженням здатності до послідовного аналізу. Визначено, що така форма сприйняття суттєво впливає на когнітивний розвиток, ускладнюючи процеси узагальнення, систематизації та побудови цілісних висновків. Окрему увагу приділено тому, як кліпове сприйняття відображається на навчальній діяльності здобувачів освіти, де зростає потреба не лише у швидкості, а й у вмінні критично осмислювати та логічно інтерпретувати контент. Доведено, що кліпове мислення є адаптивною реакцією на інформаційний надлишок, проте воно створює ризики формування «міражу знань» та ослаблення здатності до вибудовування причинно-наслідкових зв'язків. Особливу увагу приділено викликам епохи штучного інтелекту: встановлено, що готові відповіді генеративних систем можуть нівелювати навички самостійної логічної перевірки аргументації. Обґрунтовано, що в таких умовах формальна логіка набуває статусу універсальної компетенції, яка дозволяє впорядковувати фрагментарні дані у системні знання. Підкреслено, що цифрова епоха не скасовує логічного мислення, а потребує створення нової освітньої моделі «доуповільнення» пізнання. Вона має поєднувати адаптивність цифрового формату із дисципліною логічного доказу.

Запропоновано методичні підходи до розвитку аналітичних навичок через роботу з логічними помилками, верифікацію контенту штучного інтелекту та відновлення складних смислових ланцюгів, що дозволяє підвищити ефективність освітнього процесу та забезпечити підготовку фахівців, здатних до системного аналізу інформації та прийняття обґрунтованих рішень. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для вдосконалення програм підготовки фахівців у закладах вищої освіти в умовах інформаційної невизначеності та цифровізації освітнього простору.

Ключові слова: логічне мислення, кліпове мислення, інформаційне суспільство, критичне мислення, цифрові технології, освіта.

Hulivata Inna Oleksandrivna PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Trade and Economic Institute of the State Trade and Economic University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0003-4752-535X>

Voitko Maria Alimivna bachelor's degree holder, Vinnytsia Trade and Economic Institute of the State Trade and Economic University, Vinnytsia

TRANSFORMATION OF LOGICAL THINKING IN THE ERA OF CLIPPER INFORMATION PERCEPTION: CHALLENGES AND SOLUTIONS

Abstract. The article examines the transformation of logical thinking in the context of the spread of clip perception, which is shaped by digital technologies, social networks, and the rapid update of information flows. The essence of clip thinking is analyzed as a specific way of processing data characterized by fragmentation, superficiality, rapid switching of attention, and a reduced capacity for sequential analysis. It is determined that this form of perception significantly affects cognitive development, complicating the processes of generalization, systematization, and the construction of integral conclusions. Particular attention is paid to how clip perception is reflected in the educational activities of students, where the need grows not only for speed but also for the ability to critically comprehend and logically interpret content. It is proven that clip thinking is an adaptive response to information overload, yet it creates risks of forming a "mirage of knowledge" and weakening the ability to establish cause-and-effect relationships. Special emphasis is placed on the challenges of the artificial intelligence era: it is established that ready-made answers from generative systems can level out the skills of independent logical verification of

argumentation. It is substantiated that under such conditions, formal logic acquires the status of a universal competence that allows for the organization of fragmented data into systematic knowledge. It is emphasized that the digital era does not abolish logical thinking but requires the creation of a new educational model of "slow-down" cognition. This model must combine the adaptability of the digital format with the discipline of logical proof. Methodological approaches to the development of analytical skills are proposed through work with logical fallacies, verification of AI content, and the restoration of complex semantic chains, which allows for increasing the efficiency of the educational process and ensuring the training of specialists capable of systemic information analysis and making informed decisions. The practical significance of the study lies in the possibility of using its results to improve specialist training programs in higher education institutions amidst information uncertainty and the digitalization of the educational space.

Keywords: logical thinking, clip thinking, information society, critical thinking, digital technologies, education.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким зростанням обсягів інформації та активним використанням цифрових технологій. Інтернет, соціальні мережі та мультимедійні платформи істотно змінили способи отримання, обробки та передачі інформації. У таких умовах формується новий тип сприйняття інформації, який часто визначають як кліпове мислення [7, с. 48]. Воно характеризується швидким переключенням уваги між різними інформаційними фрагментами, сприйняттям коротких повідомлень, візуальних образів і фрагментарних текстів.

Поширення кліпового мислення має як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, воно дозволяє швидко орієнтуватися в інформаційних потоках і обробляти великі обсяги даних. З іншого боку, така форма сприйняття інформації може знижувати здатність до глибокого аналізу, логічного осмислення та систематизації знань. У результаті виникає проблема формування та розвитку логічного мислення в умовах цифрового інформаційного середовища. У наукових дослідженнях наголошується, що логічне мислення є важливою складовою інтелектуальної діяльності людини, оскільки забезпечує здатність до аналізу, узагальнення, аргументації та побудови послідовних міркувань. Саме логіка дозволяє систематизувати інформацію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та формувати обґрунтовані висновки. У дослідженні [4] визначено вплив штучного інтелекту на розвиток критичного мислення у студентів закладів вищої освіти, а І. Ніколіна та Н. Зленко зазначають, що логічне мислення відіграє

важливу роль у формуванні аналітичних навичок майбутніх фахівців та сприяє ефективному опрацюванню інформації [6; 8].

В умовах інформаційного суспільства проблема розвитку логічного мислення набуває особливої актуальності. Інформаційні потоки стають дедалі інтенсивнішими, а форма подання інформації - більш фрагментарною та динамічною. У зв'язку з цим виникає необхідність адаптації освітніх підходів до нових умов, зокрема шляхом поєднання сучасних цифрових технологій із методами розвитку логічного та аналітичного мислення [1; 8; 12].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку логічного мислення та впливу сучасного інформаційного середовища на інтелектуальну діяльність активно досліджується у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Значна увага приділяється розвитку критичного мислення, особливостям інтелектуальної діяльності студентів в умовах цифровізації освіти та поширення штучного інтелекту. Зокрема, R. Melisa, A. Ashadi, A. Triastuti та ін. аналізують критичне мислення в добу штучного інтелекту та його значення для вищої освіти [4]. Н. Pervaiz, K. Ali, S. Razzaq, M. Tariq досліджують вплив штучного інтелекту на критичне мислення і письмові навички здобувачів вищої освіти [5]. Н. М. Ільчишин та І. Сай розглядають вплив штучного інтелекту на загальний розвиток студентів у вищих навчальних закладах України [9]. О. Спирін висвітлює цифрову трансформацію освіти та місце штучного інтелекту в сучасному освітньому просторі [12]. У публікації N. Vita також акцентується увага на небезпеці формування ілюзії знань унаслідок надмірної залежності студентів від інструментів штучного інтелекту [2].

Н. Зленко акцентує увагу на ролі логіки у формуванні аналітичних навичок майбутніх фахівців [8]. Г. Петрова та Т. Кумеда розглядають критичне мислення у професійній підготовці крізь призму формально-логічного підходу [10]. О. Поцюрко та М. Поцюрко аналізують застосування формальної логіки у професійній діяльності поліцейського щодо забезпечення прав людини [11]. Л. Шенгерій висвітлює логічну аналітику в теорії пояснення та розуміння [13].

Окремі дослідження присвячені аналізу кліпового мислення як явища сучасного інформаційного середовища. В. Хренова, А. Кучак, Л. Тарангул, С. Василук-Зайцева аналізують роль кліпового мислення в контексті цифровізації освітнього середовища [1]. У працях Є. Зеленова та Н. Сідаша наголошується, що кліпове мислення формується під впливом інформаційного простору та характеризується фрагментарністю сприйняття інформації, швидкою зміною повідомлень і переважанням візуальних образів [7]. Подібні тенденції спостерігаються і в освітньому процесі, де студенти

дедалі частіше отримують інформацію у вигляді коротких повідомлень, презентацій та мультимедійних матеріалів. Проблема співвідношення кліпового та логічного мислення також розглядається у дослідженнях, присвячених трансформації навчального процесу в умовах цифровізації. Так, Д. Чернишев, К. Почка, Г. Корчова, Ю. Красильник, М. Руденко аналізують дидактичні аспекти трансформації кліпового мислення в умовах цифровізації освіти [3].

Основна частина дослідження. Трансформація логічного мислення в епоху кліпового сприйняття інформації є не другорядною освітньою проблемою, а однією з ключових ознак сучасної культури пізнання. Людина дедалі частіше взаємодіє не з цілісними текстами, а з уривками повідомлень, короткими відео, заголовками, зображеннями, коментарями та стрічками рекомендацій. Така організація інформаційного середовища змінює не лише швидкість отримання знань, а й саму логіку їх опрацювання. Якщо раніше для засвоєння матеріалу домінували послідовне читання, зіставлення тез, виділення головного та побудова висновків, то сьогодні значна частина інформації споживається фрагментами, без тривалого зосередження на одному смислового блоці.

Кліпове сприйняття має очевидну функціональність. Воно дозволяє швидко переглядати великі обсяги інформації, оперативно знаходити потрібні сигнали, економити час і адаптуватися до цифрового ритму. У повсякденній практиці це виглядає зручно: за кілька хвилин користувач може переглянути новини, короткий навчальний ролик, аналітичний допис і візуальне пояснення складної теми. Проте разом із цією швидкістю зростає інша тенденція - зменшення глибини логічного входження в матеріал. Інформація часто не встигає пройти етапи перевірки, зіставлення, сумніву й аргументованого осмислення. У результаті знання стає не стільки системою, скільки набором швидко впізнаваних фрагментів, про що стверджують у своїх дослідженнях Є. Зеленов та Н. Сідаш [7]. Найбільша складність полягає в тому, що кліпове мислення не просто скорочує обсяг сприйнятого тексту, а перебудовує сам механізм міркування. Людина звикає до короткого циклу уваги: побачив, оцінив, переключився. У такому режимі важче утримувати складну аргументацію, простежувати причинно-наслідкові зв'язки, помічати суперечності між тезами та вибудовувати логічно завершений висновок. Саме тут і постає проблема: сучасний інформаційний простір потребує швидкої реакції, але професійне, наукове й освітнє мислення потребує повільнішої, структурованої та логічно дисциплінованої роботи з матеріалом [1].

Логічне мислення в цих умовах набуває значення не просто академічної навички, а інструмента інтелектуального самозахисту. Воно

дозволяє не розчинитися в потоці інформації, а впорядкувати його. У дослідженні Н. Зленко наголошено, що «логіка, як фундаментальна наука, відіграє вирішальну роль у формуванні аналітичних здібностей» [8; с. 152]. Це положення особливо важливе в умовах цифрової надмірності, коли користувач щодня стикається не з дефіцитом, а з надлишком даних. За такої ситуації цінністю стає не просто доступ до інформації, а здатність визначити, що в ній є головним, достовірним, пов'язаним і обґрунтованим [13].

Сьогодні студенти, за різними оцінками, отримують значну частину навчальної інформації саме через цифрові канали: електронні платформи, короткі відеолекції, презентації, тести, генеративні сервіси. У багатьох випадках це вже не додаток до навчання, а його основне середовище. З одного боку, це демократизує доступ до знань. З іншого - виникає ризик, що форма починає домінувати над змістом. Наприклад, студент може швидко знайти визначення поняття, коротке пояснення теми чи відповідь, згенеровану ШІ, але при цьому не побачити внутрішніх зв'язків між поняттями, не виявити хибного узагальнення та не перевірити, чи впливає висновок із наведених засновків, на що звертає увагу Д. Чернишев [3]. Тому головна проблема полягає не в самому кліповому форматі, а в тому, що він часто витісняє навички довшого логічного утримання теми. Людина починає орієнтуватися на інформаційні сигнали, а не на структуру доказу. Наприклад, у дискусіях у соцмережах переконливішим часто здається не той, хто аргументує послідовно, а той, хто подає думку коротко, емоційно та яскраво. У навчанні аналогічно: коротка шпаргалка, схема або відповідь від чат-бота може дати враження зрозумілості, хоча насправді знання лишається поверховим. Саме тому в епоху кліпового сприйняття особливої ваги набуває формування культури доказу, а не лише культури швидкого доступу до інформації [3].

У цьому контексті важливо розрізняти інформованість і аналітичність. Інформована людина знає багато фрагментів. Аналітична - здатна встановити між ними зв'язки, перевірити їхню сумісність і вивести з них аргументований висновок. Саме логіка переводить знання з фрагментарного стану в системний. Не випадково в наукових працях підкреслюється, що основи логіки допомагають розуміти структуру аргументів, визначати валідність висновків і використовувати дедуктивне та індуктивне міркування для аналізу проблем, про свідчать дослідження [6]. Іншими словами, логіка не просто вчить «правильно думати», а вчить бачити, чому певний висновок є обґрунтованим, а інший — ні. Вплив кліпового сприйняття особливо помітний у сфері навчального читання. Великі тексти дедалі частіше проглядаються, а не читаються; висновки шукаються раніше, ніж

аналізуються аргументи; окремі тези запам'ятовуються без розуміння їхнього місця в загальній структурі роботи. Як наслідок, виникає типова ситуація: студент може переказати тему, але не може пояснити, чому один аргумент сильніший за інший, або на якій підставі зроблено підсумковий висновок. Це свідчить не про брак інформації, а про ослаблення логічного каркаса мислення [3].

Ще один важливий аспект пов'язаний із штучним інтелектом (ШІ). Генеративні системи значно прискорюють доступ до зведеної інформації: вони можуть за секунди сформулювати план, короткий огляд, порівняння позицій або навіть чорновий текст. Але саме ця зручність створює новий виклик. Коли відповідь уже готова, користувачеві легше прийняти її без перевірки внутрішньої логіки. ШІ часто формує переконливий за стилем текст, але переконливість форми не гарантує коректності змісту. Тому в умовах активного використання ШІ значення логічного мислення не зменшується, а навпаки — зростає. Тепер потрібно не лише знайти інформацію, а й перевірити, чи немає підміни понять, логічного стрибка, надмірного узагальнення або псевдопричинного зв'язку. Це узгоджується з підходами до аналізу впливу штучного інтелекту на критичне мислення та освітнє середовище [1; 2; 4; 5; 12]. Це особливо видно на прикладі професій, де помилка в міркуванні має практичні наслідки. У дослідженні О. Поцюрка та М. Поцюрка прямо зазначено, що «нехтування законами формальної логіки ... призводить до судових помилок» [11, с. 143]. Ця думка важлива не лише для правничої сфери. Вона показує загальний принцип: там, де рішення ухвалюються на основі фактів, свідчень, даних або доказів, порушення логіки веде до хибного результату. Те саме можна перенести на освіту, управління, медіасферу, аналітику даних і роботу з цифровими інструментами. Логічна помилка в таких ситуаціях - це вже не абстрактна вада мислення, а ризик неправильного рішення [11].

Тема трансформації логічного мислення тісно пов'язана і з проблемою контексту. Кліпове сприйняття добре працює з окремими сигналами, але слабше — з багаторівневими зв'язками. Саме тому сучасний фахівець повинен уміти виходити за межі одного повідомлення і бачити контекст: джерело, умови появи інформації, її мету, приховані припущення, можливі спотворення. Цікаво, що навіть у дослідженнях, присвячених спеціальним галузям, підкреслюється: лінійного формально-логічного читання вже недостатньо, якщо не враховувати складність реальних ситуацій. У статті Г. Петрової та Т. Кумеди наголошено, що сучасні умови вимагають «аналізу складних причинно-наслідкових зв'язків» і роботи «в умовах інформаційної невизначеності» [10, с. 427]. Це дуже точно описує і навчальну, і професійну реальність сьогодні.

Отже, проблема полягає не в тому, що сучасна людина мислить «гірше», а в тому, що середовище стимулює інший режим мислення - швидкий, уривчастий, адаптивний. Його не можна просто заборонити або повністю витіснити, бо він відповідає темпу цифрової культури. Питання в іншому: як доповнити його глибиною, послідовністю і доказовістю. Саме тому рішенням має бути не боротьба з цифровізацією, а побудова нової освітньої моделі, де кліпове сприйняття не руйнує логіку, а стає лише початковим рівнем роботи з інформацією. Практично це означає, що навчання повинно включати не лише подання матеріалу у зручних формах, а й обов'язкове «доуповільнення» мислення. Після короткого відео - аналітичне запитання. Після презентації - відновлення причинно-наслідкового ланцюга. Після відповіді ШІ — перевірка засновків і висновків. Після читання кількох фрагментів - побудова єдиної логічної схеми теми. Саме так формується перехід від споживання інформації до її осмислення [3].

Не менш важливо вчити працювати з логічними помилками на живих прикладах. Наприклад, студентам можна пропонувати короткі інформаційні повідомлення й просити визначити, чи не містять вони підміни понять, хибної дилеми, узагальнення на основі одиничного випадку або плутанини між причиною й наслідком. Така робота особливо корисна сьогодні, коли велика частина контенту створюється за принципом швидкої реакції, а не строгої аргументації. Навички виявлення логічних помилок стають складовою інформаційної безпеки особистості, на що вказують дослідження [10; 11].

Показово, що логіка знову починає сприйматися не як вузька філософська дисципліна, а як універсальна компетентність. Вона потрібна і в праві, і в освіті, і в ІТ, і в роботі з даними, і в комунікації з ШІ. Якщо кліпове сприйняття вчить людину швидко бачити інформаційні фрагменти, то логічне мислення вчить збирати їх у систему. Якщо цифрове середовище дає доступ до тисяч повідомлень, то логіка дозволяє відрізнити смисл від шуму. Саме тому в умовах інформаційного перевантаження логіка стає не менш, а більш потрібною, ніж раніше.

Можна стверджувати, що епоха кліпового сприйняття не скасовує логічного мислення, а радше випробовує його на міцність. Сучасна людина повинна поєднати дві здатності: швидко орієнтуватися в інформаційному потоці й водночас не втрачати навички глибокого аналізу. Саме це поєднання й визначає якість мислення в цифрову добу. Якщо ж освіта зосередиться лише на швидкості, без доказовості та логічної дисципліни, то результатом стане не підготовлений фахівець, а лише добре інформований користувач. А цього для сучасного світу вже недостатньо [3].

Висновки. Отже, поширення цифрових технологій та збільшення обсягів інформації призводять до трансформації способів сприйняття та обробки інформації. Одним із проявів цих змін є формування кліпового мислення, яке характеризується фрагментарним сприйняттям інформації та швидким переключенням між інформаційними повідомленнями.

У сучасних умовах важливим завданням освіти є розвиток логічного та аналітичного мислення, що дозволяє ефективно працювати з великими обсягами інформації. Використання логічних методів навчання, аналітичних завдань та проблемного підходу сприяє формуванню культури мислення та розвитку здатності до критичного аналізу інформації. Поєднання сучасних цифрових технологій із методами розвитку логічного мислення дозволяє підвищити ефективність освітнього процесу та забезпечити підготовку фахівців, здатних до системного аналізу інформації та прийняття обґрунтованих рішень. У подальших дослідженнях доцільно приділити увагу розробці ефективних освітніх методик, спрямованих на розвиток логічного мислення в умовах сучасного інформаційного середовища.

Література

1. Analyzing the Role of Clip Thinking in the Context of Digitalization of the Educational Environment of the Future / V. Khrenova, A. Kuchak, L. Tarangul, S. Vasylyuk-Zaitseva. *Futurity Education*. 2023. Vol. 3, no. 2. P. 43–54. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2023.06.25.03>. URL: <https://futurity-education.com/index.php/fed/article/view/141>.
2. Bitu N. AI gives a ‘mirage of false mastery’. *The Australian*. 2026. 10 Feb. URL: <https://www.theaustralian.com.au/commentary/education-has-become-a-system-designed-to-issue-credentials-rather-than-create-knowledge/news-story/308fef80e70d27101e81dcc721805d58>.
3. Chernyshev D. O., Pochka K. I., Korchova H. L., Krasyl'nyk Yu. S., Rudenko M. V. Didactic aspects of the transformation of clip thinking in the context of teaching of construction mechanics. *Strength of Materials and Theory of Structures*. 2023. No. 111. P. 3–12. DOI: <https://doi.org/10.32347/2410-2547.2023.111.3-12>. URL: <https://omtc.knuba.edu.ua/article/view/296252>.
4. Critical Thinking in the Age of AI: A Systematic Review of AI's Effects on Higher Education / R. Melisa, A. Ashadi, A. Triastuti [et al.]. *Educational Process: International Journal*. 2025. Vol. 14, no. 1. Art. e2025031. DOI: <https://doi.org/10.22521/edupij.2025.14.31>. URL: <https://www.edupij.com/index/arsiv/74/396/critical-thinking-in-the-age-of-ai-a-systematic-review-of-ais-effects-on-higher-education>.
5. The Impact of Ai on Critical Thinking and Writing Skills in Higher Education / H. Pervaiz, K. Ali, S. Razzaq, M. Tariq. *The Critical Review of Social Sciences Studies*. 2025. Vol. 3, no. 1. P. 3165–3176. DOI: <https://doi.org/10.59075/79fkvy72>. URL: <https://thecrsss.com/index.php/Journal/article/view/382>.
6. Гулівата І. О., Ніколіна І. І. Роль логіки у математиці та формуванні конкурентоспроможного фахівця. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2020.

Вип. 57. С. 86–92. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2020-57-86-92>. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/3153>.

7. Зеленов Є. А., Сідаш Н. С. Вплив кліпового мислення на світосприйняття молодого покоління. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2023. № 1(105). С. 45–57. DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2023-105-1-45-57>. URL: https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/647.

8. Зленко Н. Роль логіки у формуванні аналітичних навичок майбутніх фахівців. *Humanities Studies*. 2024. Вип. 21(98). С. 152–158. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-21-98-18>. URL: <https://humstudies.com.ua/article/view/321895>.

9. Ільчишин Н. М., Сай І. В. Вплив штучного інтелекту на загальний розвиток студентів у вищих навчальних закладах України. *Академічні візії*. 2025. № 49. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2485>.

10. Петрова Г. М., Кумеда Т. А. Критичне мислення у правоохоронній діяльності: трансформація від знання законів формальної логіки до перевірки наративів (фактчекінг). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 7. С. 426–429. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-7/99>. URL: https://lsej.org.ua/7_2025/101.pdf.

11. Поцюрко О., Поцюрко М. Застосування формальної логіки у діяльності поліцейського щодо забезпечення прав людини. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2023. Вип. 47. С. 140–147. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.47.18>. URL: https://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/47_2023/18.pdf.

12. Спірін О. М. Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект у сучасному освітньому просторі: наукова доповідь загальним зборам НАПН України «Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект у сучасному освітньому просторі», 21 листопада 2025 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2025. Т. 7, № 2. С. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7221>. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/603>.

13. Шенгерій Л. М. Логічна аналітика в теорії пояснення та розуміння. 2003. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1997/1/SHENGGE.pdf>.

References:

1. Khrenova, V., Kuchak, A., Tarangul, L., & Vasylyuk-Zaitseva, S. (2023). Analyzing the role of clip thinking in the context of digitalization of the educational environment of the future. *Futurity Education*, 3(2), 43–54. <https://doi.org/10.57125/FED.2023.06.25.03> [in English].

2. Bitá, N. (2026, February 10). AI gives a ‘mirage of false mastery’. *The Australian*. <https://www.theaustralian.com.au/commentary/education-has-become-a-system-designed-to-issue-credentials-rather-than-create-knowledge/news-story/308fef80e70d27101e81dcc721805d58> [in English].

3. Chernyshev, D. O., Pochka, K. I., Korchova, H. L., Krasyl'nyk, Yu. S., & Rudenko, M. V. (2023). Didactic aspects of the transformation of clip thinking in the context of teaching of construction mechanics. *Strength of Materials and Theory of Structures*, (111), 3–12. <https://doi.org/10.32347/2410-2547.2023.111.3-12> [in English].

4. Melisa, R., Ashadi, A., Triastuti, A., et al. (2025). Critical thinking in the age of AI: A systematic review of AI's effects on higher education. *Educational Process: International Journal*, 14(1), Article e2025031. <https://doi.org/10.22521/edupij.2025.14.31>

5. Pervaiz, H., Ali, K., Razzaq, S., & Tariq, M. (2025). The impact of AI on critical thinking and writing skills in higher education. *The Critical Review of Social Sciences Studies*, 3(1), 3165–3176. <https://doi.org/10.59075/79fkvy72> [in English].
6. Hulivata, I. O., & Nikolina, I. I. (2020). Rol lohiky u matematytsi ta formuvanni konkurentospromozhnoho fakhivtsia [The role of logic in mathematics and the formation of a competitive specialist]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems*, (57), 86–92. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2020-57-86-92> [in Ukrainian].
7. Zelenov, Ye. A., & Sidash, N. S. (2023). Vplyv klipovoho myslennia na svitospryiniattia molodoho pokolinnia [Impact of clip thinking on the worldview of the younger generation]. *Spirituality of a Personality: Methodology, Theory and Practice*, 1(105), 45–57. <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2023-105-1-45-57> [in Ukrainian].
8. Zlenko, N. (2024). Rol lohiky u formuvanni analitychnykh navychok maibutnikh fakhivtsiv [The role of logic in the formation of analytical skills of future specialists]. *Humanities Studies*, (21), 152–158. <https://doi.org/10.32782/hst-2024-21-98-18> [in Ukrainian].
9. Ilchyshyn, N. M., & Sai, I. V. (2025). Vplyv shtuchnoho intelektu na zahalnyi rozvytok studentiv u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy [The impact of artificial intelligence on the general development of students in higher education institutions of Ukraine]. *Academic Visions*, (49). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2485> [in Ukrainian].
10. Petrova, H. M., & Kumeda, T. A. (2025). Krytychne myslennia u pravooohoronnii diialnosti: transformatsiia vid znannia zakoniv formalnoi lohiky do perevirky naratyviv (faktcheking) [Critical thinking in law enforcement: Transformation from knowledge of the laws of formal logic to verification of narratives (fact-checking)]. *Juridical Scientific Electronic Journal*, (7), 426–429. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-7/99> [in Ukrainian].
11. Potsiurko, O., & Potsiurko, M. (2023). Zastosuvannia formalnoi lohiky u diialnosti politseiskoho shchodo zabezpechennia prav liudyny [Application of formal logic in the activities of a police officer regarding the protection of human rights]. *Visnyk of Lviv University. Series Philosophical-Political Studies*, (47), 140–147. <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.47.18> [in Ukrainian].
12. Spirin, O. M. (2025). Tsyfrova transformatsiia osvity: shtuchnyi intelekt u suchasnomu osvitnomu prostori [Digital transformation of education: Artificial intelligence in the modern educational space]. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 7(2), 1–9. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7221> [in Ukrainian].
13. Shenherii, L. M. (2003). *Lohichna analityka v teorii poiasnennia ta rozuminnia* [Logical analytics in the theory of explanation and understanding]. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1997/1/SHENGE.pdf> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 11.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.03.2026